

Ганна Г. Штулер
ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ У МАКРОЕКОНОМІЧНОМУ ВИМІРІ

Питання управління витратами на всіх рівнях є невід’ємним атрибутом регуляторних та управлінських засад держави. Зважаючи на те, що процес врегулювання та оптимізації трансакційних витрат супроводжується покращенням різних макроекономічних показників, то вважаємо дане питання актуальним та таким, котрий розкриває ефективність економічної моделі розвитку країни.

У статті розглянуто можливість кількісно оцінити рівень трансакційних витрат на макрорівні та виявити проблеми та складнощі в їх оцінюванні. В статті наведено існуючі наукові підходи до розуміння «трансакційних витрат». Визначено, що «трансакційні витрати» - це витрати спрямовані на налагодження співпраці, сприяння становленню та розвитку партнерських відносин, витрати пов’язані з пошуком інформації, здійсненням переговорів, укладанням угод (договорів) тощо. Але при цьому потрібно враховувати специфіку трансакційних секторів економіки. Адже діяльність в тій чи іншій сфері може мати свої специфічні трансакційні витрати. До прикладу трансакційні витрати в оптовій чи роздрібній торгівлі, відрізнятимуться від трансакційних витрат у фінансовій діяльності, або трансакційні витрати для операції з нерухомістю відрізнятимуться від трансакційних витрат у державному управлінні.

Встановлено, що питання вимірювання трансакційних витрат наразі залишається методологічно невирішеним, адже, відсутні показники, які характеризують рівень трансакційні витрат на підприємстві та в економіці загалом. Також, проблема виміру трансакційних витрат ускладнюється рядом умов, до яких належать: відсутність єдиного розуміння, які саме сектори економіки відносити до трансакційних, розуміння за якими показниками здійснювати оцінювання трансакційних витрат, не визначено чи потрібно враховувати витрати пов’язані з забезпеченням державного функціонування, відсутність інформаційної бази, відсутність контролю за рівнем трансакційних витрат.

Перераховано ряд умов, які створюють проблему виміру трансакційних витрат. Доведено, що при вимірюванні рівня трансакційних витрат на макрорівні необхідно керуватися в першу чергу принципами суттєвості, порівнюваності та доречності в економічному вимірі.

З метою дослідження тенденцій розвитку трансакційного сектору, що позначається на результатах діяльності окремого підприємства зокрема та економіки загалом виділено групи факторів, що впливають на формування трансакційних витрат. Систематизація факторів впливу на формування трансакційних витрат дала змогу визначити елементи їх формування та суть.

Ключові слова: облік, витрати, трансакційні витрати, управління, забезпечення, потенціал.